

Casuïstiek Wmo begeleiding individueel en dagbesteding

Inleiding

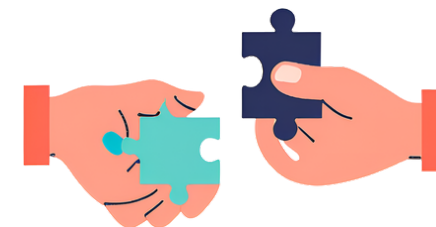
Dit document bevat casuïstiek voor de scholing van de nieuwe maatwerkvoorzieningen begeleiding individueel en dagbesteding voor de Wmo. LET OP! Dit is het laatste onderdeel van de scholing Wmo. Als het goed is hebben de (toegangs)medewerkers het handboek reeds doorgenomen en de presentatie (film) ook al gezien.

Casus 1 & 2 zijn volledig uitgewerkt en kunnen door de scholingsleider plenair worden doorgenomen met de (toegangs)medewerkers. Op deze manier krijgen de teams een inzicht in hoe een casus beoordeeld zou moeten worden. Er dient altijd een goede afweging gemaakt te worden aan de hand van de verschillende kenmerken van de cliënt. Een medewerker moet kunnen uitleggen waarom er, per kenmerk, gekozen wordt voor 'basis' of 'plus'.

Casus 3 & 4 kunnen worden voorgelegd aan de medewerkers om uit te werken (gezamenlijk, in subgroepjes, individueel, waar de voorkeur naar uitgaat). Er is voor beide casussen een opdrachtblad toegevoegd waarop de medewerkers opmerkingen kunnen schrijven om hun afweging te onderbouwen (waarom basis, of waarom plus).

De opdracht per casus: ga met elkaar in gesprek en kom tot een uniform besluit.

De scholingsleider heeft de antwoorden/uitwerking en kan deze (na bespreking/discussie van de casus) met de medewerkers delen.

Casus 1 (voorbeeld)

Meneer is een 45-jarige alleenstaande man die worstelt met de gevolgen van een traumatische jeugd en een langdurige verslavingsproblematiek. Hij zorgt niet goed voor zichzelf en hanteert een slecht voedingspatroon (voornamelijk bier). Na een recente terugval in zijn alcoholverslaving verblijft hij momenteel in een detox bij Tactus Verslavingszorg, waar hij nazorg ontvangt.

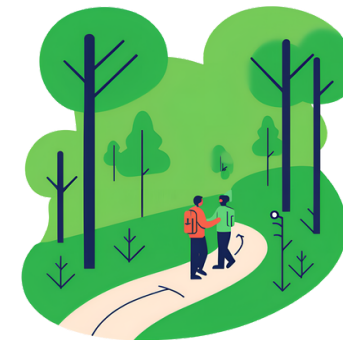
Meneer heeft moeite om structuur aan te brengen in zijn leven en om grip te houden op zijn dagelijkse taken. Hij is volledig arbeidsongeschikt (80-100%) en kan door zijn psychische en verslavingsproblemen zijn leven niet zelfstandig organiseren. Zijn financiën worden beheerd door een bewindvoerder, en zonder begeleiding lukt het hem niet om zijn financiën en dagelijkse zaken op orde te houden.

Op het gebied van maatschappelijke participatie is meneer sterk geïsoleerd. Hij heeft weinig sociale contacten en voelt zich vaak eenzaam. Hoewel hij weer enig contact heeft met zijn zus en vader, is zijn netwerk klein. Wanneer de druk te hoog wordt, trekt hij zich terug en vermijdt hij hulp en sociale interactie, wat zijn isolement vergroot en deelname aan de maatschappij bemoeilijkt. Recent is zijn hond overleden, waarvoor hij normaliter drie maal daags de deur nog uit ging om deze uit te laten.

Meneer is wisselend gemotiveerd om aan zijn doelen te werken. Er is een terugkerend patroon van eerdere opnames. Professionele kennis en methodische vaardigheden op het gebied van verslaving zijn noodzakelijk om samen met hem resultaten te behalen. Hij wil een daginvulling vinden die structuur aan zijn week geeft en helpt om zijn sociaal isolement te doorbreken. Ook wil hij sporten om zowel fysiek als mentaal sterker te worden, maar heeft moeite om dit zelfstandig vol te houden zonder begeleiding.

Zonder professionele ondersteuning is de kans op een nieuwe terugval groot, wat zijn zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie verder zal beperken.

Verzoek: ambulante begeleiding en dagbesteding om isolement te doorbreken, zelfredzaamheid te vergroten, structuur te bieden en het herstelproces te ondersteunen.

Casus 1 (voorbeeld)

- **Mate van activering en/of stimulans:** Meneer heeft veel activering nodig. Hij moet herhaaldelijk worden gewezen op afspraken en heeft positieve ondersteuning nodig om verantwoordelijkheid te nemen voor zijn vooruitgang.
- **Mate van begrijpelijk maken van behoefte:** Meneer kan zijn ondersteuningsvraag voldoende duidelijk maken, maar heeft soms moeite om zijn behoeften in complexe situaties te verwoorden.
- **Mate van motivatie:** Meneer is wisselend gemotiveerd om aan zijn doelen te werken. Er is een terugkerend patroon van eerdere opnames. Professionele kennis en methodische vaardigheden op het gebied van verslaving zijn noodzakelijk om samen met hem resultaten te behalen.
- **Mate van inzicht:** Meneer werkt aan het verkrijgen van meer inzicht in zijn verslavingsproblematiek, maar op dit moment overziet hij de risico's niet en kan hij keuzes maken die leiden tot terugval. Goede afstemming met de behandelaar is hierin essentieel.
- **Mate van gedragsproblemen:** De gedragsproblemen zijn na de detox aanzienlijk verminderd. Er blijft een risico op onvoorspelbaar gedrag, vooral bij zucht naar alcohol. Met begeleiding en behandeling is hij tot nu toe goed bij te sturen.
- **Mate van stabiliteit:** de leefsituatie van meneer is momenteel niet stabiel: meneer is opgenomen, leeft in sociaal isolement, structuur (hond uitlaten) is weggefallen, slecht voedingspatroon, risico op terugval.
- **Mate van uitstellen hulpvraag:** Meneer kan zijn praktische hulpvragen uitstellen. Hulpvragen rondom zijn verslaving liggen bij de behandelaar en niet bij de Wmo

Casus 1 (voorbeeld)

Kenmerken Basis

- **Mate van begrip:** meneer kan zijn behoefte/ondersteuningsvraag voldoende begrijpelijk maken.
- **Mate van gedragsproblemen:** matig, na detox. Er is soms een risico op onvoorspelbaar of niet passend gedrag, met name wanneer meneer zucht heeft. Hij is hierin bij te sturen door begeleiding.
- **Mate van hulp vragen:** meneer kan zijn (praktische) hulpvragen naar begeleiding (Wmo) toe uitstellen. NB: Hulpvragen rondom terugval verslaving liggen bij de behandelaar (nazorg).

Afweging 'Basis' of 'Plus'

Kenmerken Plus

- **Mate van activering en/of stimulans:** grote activering. Meneer moet herhaaldelijk op zijn afspraken worden gewezen. Heeft positieve feedback en ondersteuning nodig om verantwoordelijkheid te nemen voor de eigen vooruitgang. Zonder ondersteuning overziet meneer de risico's niet en maakt de hij beslissingen (terugval) die een negatieve invloed kunnen hebben op zijn of haar functioneren of dat van de omgeving.
- **Mate van inzicht:** meneer werkt nog steeds aan het verkrijgen van meer inzicht in zijn verslavingsproblematiek. Risico's op terugval aanwezig. Behandeling speelt hier een grote rol in.
- **Mate van motivatie:** meneer is wisselend gemotiveerd om aan zijn doelen te werken. Terugkerend patroon (eerdere opname). De professional moet beschikken over methodische kennis en vaardigheden rondom verslavingsproblematiek om samen met de inwoner de resultaten te halen
- **Mate van stabiliteit:** de leefsituatie van meneer is momenteel niet stabiel: meneer is opgenomen, leeft in sociaal isolement, structuur (hond uitlaten) is weggevallen, slecht voedingspatroon, woonplek, risico op terugval.

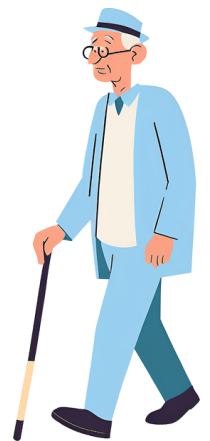
Casus 2 (voorbeeld)

Meneer is een 72-jarige alleenstaande man met dementie en rugklachten. Hij is sinds twee jaar vergeetachtig, heeft moeite met overzicht houden, en ervaart verwarring met tijd. Meneer praat vertraagd en neemt pauzes. Het komt voor dat hij een ander onderwerp ter sprake brengt dan het gespreksonderwerp. Meneer is bij te sturen in gesprek en pakt vervolgens de rode draad weer op.

Meneer krijgt medicatie en heeft een casemanager dementie. Hij ervaart problemen met het beheren van regelzaken en financiën, en recent is zijn rijbewijs ingenomen, wat het doen van boodschappen bemoeilijkt. Zijn dochter ondersteunt hem momenteel intensief in het dagelijks leven en met alle regelzaken. Elke dag komt zij een kijkje nemen bij meneer en ondersteunt hem waar mogelijk. Dochter geeft aan dat het haar te zwaar wordt. Dochter komt niet meer toe aan haar eigen gezin en gaat er mentaal aan onderdoor. Ze gelooft dat gestructureerde dagbesteding meneer kan helpen tegen zijn sociale isolement en het zal haar ontlasten waardoor zij de mantelzorg kan volhouden.

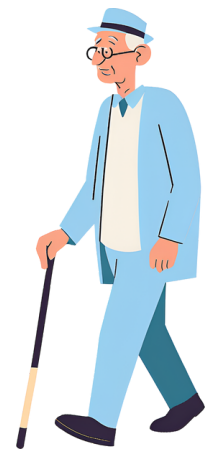
Meneer is nog zelfstandig in de dagelijkse levensverrichtingen en ontvangt twee keer per dag medicatie via de Zorgverzekeringswet. Sinds een jaar krijgt hij huishoudelijke ondersteuning via de Wmo. Hij speelt op de pc en doet zelf zijn boodschappen. Hoewel hij geen interesse heeft in georganiseerde activiteiten, staat hij open voor dagbesteding, mits deze rekening houdt met zijn rugklachten en hem de vrijheid biedt om zijn eigen tijd in te delen.

Verzoek: Een passende dagbesteding

Casus 2 (voorbeeld)

- **Mate van activering en/of stimulans (basis):** Enige activering is nodig. Meneer heeft herinneringen nodig voor afspraken en bezoeken aan de dagbesteding om te voorkomen dat hij deze vergeet. Hierin kan dochter ondersteunen.
- **Mate van begrijpelijk maken van behoefte (basis):** Meneer kan zijn behoeften en ondersteuningsvragen voldoende begrijpelijk maken, hoewel zijn geheugenproblemen soms bijsturing vereisen. Zijn problematiek is goed bespreekbaar.
- **Mate van inzicht (basis):** Meneer heeft een beperkt inzicht in zijn ziekte. Hij heeft soms een onrealistisch beeld van zijn problematiek, maar dit belemmert de voortgang nauwelijks.
- **Mate van gedragsproblemen (basis):** Er zijn geen significante gedragsproblemen; enige passiviteit kan optreden. Het risico op escalatie is gering.
- **Mate van omgaan met veranderingen (basis):** Meneer heeft reeds zorg toegelaten in zijn thuissituatie zoals thuiszorg voor de persoonlijke zelfzorg en huishoudelijke ondersteuning. Ook staat open voor de (nieuwe) dagbesteding.

Casus 2 (voorbeeld)

Kenmerken Basis

- **Mate van activering en/of stimulans (basis):** Enige activering is nodig. Meneer heeft herinneringen nodig voor afspraken en bezoeken aan de dagbesteding om te voorkomen dat hij deze vergeet. Hierin kan dochter ondersteunen.
- **Mate van begrijpelijk maken van behoefte (basis):** Meneer kan zijn behoeften en ondersteuningsvragen voldoende begrijpelijk maken, hoewel zijn geheugenproblemen soms bijsturing vereisen. Zijn problematiek is goed bespreekbaar.
- **Mate van inzicht (basis):** Meneer heeft een beperkt inzicht in zijn ziekte. Hij heeft soms een onrealistisch beeld van zijn problematiek, maar dit belemmert de voortgang nauwelijks.
- **Mate van gedragsproblemen (basis):** Er zijn geen significante gedragsproblemen; enige passiviteit kan optreden. Het risico op escalatie is gering.
- **Mate van omgaan met veranderingen (basis):** Meneer heeft reeds zorg toegelaten in zijn thuisituatie zoals thuiszorg voor de persoonlijke zelfzorg en huishoudelijke ondersteuning. Ook staat open voor de (nieuwe) dagbesteding.

Afweging 'Basis' of 'Plus'

Kenmerken Plus

- Niet van toepassing.

Casus 3 (beoordeling door consulent)

Mevrouw is 48 jaar en woont alleen. Mevrouw ervaart problemen in het behouden van overzicht in haar dagelijks leven. Ze heeft aangegeven dat ze moeite heeft met het beheren van haar financiën, wat heeft geleid tot schulden.

Daarnaast ervaart mevrouw haar woning als rommelig, ongestructureerd en onoverzichtelijk. Overzicht verliezen is iets waar zij haar hele leven al last van heeft en het lukt haar niet om zelfstandig structuur in haar dagen en weken te brengen. Zo ervaart mevrouw geen structuur in het huishouden, zij zegt 'ik doe alles hak op de tak, maar maak geen taak af'. Ook vertelt mevrouw dat zij met regelmaat belangrijke afspraken vergeet, ondanks dat deze in haar agenda staan.

Verzoek: ambulante begeleiding om de chaos die mevrouw ervaart weer op orde te krijgen.

Casus 3 (beoordeling door consulent)

- **Mate van activering:** Mevrouw heeft enige activering nodig om haar afspraken na te komen. Ze is gebaat bij een herinnering, bijvoorbeeld een appje voorafgaand aan een afspraak, om te voorkomen dat ze deze vergeet.

Basis of plus? :

- **Ondersteuningsvraag duidelijk maken:** Mevrouw heeft moeite om haar ondersteuningsvraag goed te verwoorden. Ze heeft vaak hulp nodig om haar vraag helder te krijgen en heeft iemand nodig die haar situatie goed kan vertalen naar de juiste hulpvraag. Na een bezoek aan een specialist kan zij niet vertellen wat er is gezegd, haar familie kan haar hierin niet ondersteunen.

Basis of plus? :

- **Mate van motivatie:** Ondanks haar behoefte aan activering, is mevrouw gemotiveerd om mee te werken en haar afspraken na te komen. Ze houdt zich aan de afspraken wanneer ze tijdig een herinnering ontvangt.

Basis of plus? :

- **Mate van inzicht:** Mevrouw heeft beperkt inzicht in haar financiën, maar staat open voor ondersteuning. Haar is bewindvoering geadviseerd en dit is iets wat mevrouw graag zou willen.

Basis of plus? :

- **Mate van gedragsproblematiek:** Er is sprake van matige gedragsproblematiek, maar dit leidt niet tot escalaties. Haar gedrag is beheersbaar en vormt geen directe bedreiging voor haar stabiliteit of veiligheid.

Basis of plus? :

- **Mate van stabiliteit:** De financiële schulden zorgen voor instabiliteit in mevrouw haar leven, er is geen acute dreiging van deurwaardes, uithuiszetting of afsluiting, maar de problemen nemen wel toe. Het huishouden van mevrouw is weliswaar rommelig en ongestructureerd, maar nog leefbaar.

Basis of plus? :

- **Mate van uitstellen ondersteuningsvraag:** Mevrouw belt af en toe af, maar kan door duidelijkheid, kaders en bevestiging wachten tot het ondersteuningsmoment.

Basis of plus? :

Conclusie? :

Casus 3 (antwoorden/uitwerking voor scholing leider)

Beoordeling

- 1. Mate van activering: basis
- 2. Ondersteuningsvraag duidelijk maken: plus
- 3. Mate van motivatie: basis
- 4. Mate van inzicht: basis
- 5. Mate van gedragsproblematiek: basis
- 6. Mate van stabiliteit: plus
- 7. Mate van uitstellen ondersteuningsvraag: basis

Conclusie

Van de zeven kenmerken in deze casus zijn er vijf als basisbehoefte geclassificeerd en twee als plus. De pluskenmerken zijn echter niet zo zwaarwegend dat ze de keuze voor een plus-niveau rechtvaardigen. Hoewel mevrouw schulden heeft die voor instabiliteit zorgen en haar problemen verergeren, kan dit worden opgelost door bewindvoering, wat zij voor open staat. Daarnaast kan de begeleiding mevrouw ondersteuning bieden bij het duidelijk maken van haar ondersteuningsbehoefte bij belangrijke gesprekken. Om deze redenen wordt in dit geval gekozen voor een basisniveau van ondersteuning.

Ondanks dat er maar twee kenmerken plus zijn, had er voor plus gekozen kunnen worden wanneer de situatie net iets anders was geweest en de pluskenmerken op de voorgrond hadden gestaan. Bijvoorbeeld: de schulden nemen toe, waardoor mevrouw aan het einde van de maand geen geld meer over heeft voor voeding. De laatste twee maanden is de energierekening niet betaald. Mevrouw heeft al veel ondersteuning gekregen om haar uitgave patroon te veranderen, maar dit lukt niet. Mevrouw is bewindvoering geadviseerd, maar hier staat zij niet open, zij wil niet dat een ander bepaalt waar zij haar geld aan uitgeeft.

Casus 4 (beoordeling door consulent)

Meneer is een 35-jarige alleenstaande vader van twee kinderen (5 en 7 jaar), die vanwege de gezondheidsproblemen van hun moeder nu grotendeels bij hem wonen. Zijn eigen moeder helpt hem met de opvoeding en het huishouden, maar haar verslechterende gezondheid beperkt haar hierbij.

Meneer heeft een licht verstandelijke beperking (LVB) en moeite met plannen, organiseren en overzicht houden. Door een ongeval zit hij al bijna twee jaar in de ziektewet en er wordt nu gekeken naar een UWV-uitkering. Hierdoor is zijn financiële situatie verslechterd en hij heeft schulden die hij niet zelfstandig kan beheren. Nu de kinderen vaker bij hem zijn, stijgen de kosten.

Meneer ervaart problemen in het contact met instanties en voelt zich vaak niet begrepen. Hij heeft moeite met het overzien van de benodigde stappen, zoals het aanvragen van uitkeringen en het oplossen van zijn schulden. Hij is sterk afhankelijk van zijn moeder en maakt zich zorgen over hoe hij het alleen moet redden als haar gezondheid verder achteruitgaat.

Hoewel meneer geen agressie vertoont, wordt hij soms boos op zijn kinderen als de druk te hoog wordt. Hij wil graag een goede vader zijn, maar ervaart veel stress door de combinatie van zijn rol als ouder, zijn financiën en zijn eigen beperkingen. Hij staat open voor hulp, maar weet niet hoe hij deze moet regelen.

Verzoek: ambulante begeleiding om meneer te helpen bij de opvoeding, het op orde krijgen van zijn financiën en het organiseren van zijn dagelijks leven, zodat hij beter kan functioneren en meer grip op zijn situatie krijgt.

Casus 4 (beoordeling door consulent)

- **Mate van activering:** Meneer kan resultaten bereiken wanneer situaties voor hem overzichtelijk zijn gemaakt en de stappen klein worden gehouden. Met de juiste aanmoediging kan hij hierin succesvol zijn.

Basis of plus?:

- **Ondersteuningsvraag duidelijk maken:** Meneer kan zijn ondersteuningsvraag duidelijk formuleren, maar hij begrijpt niet altijd volledig wat er gezegd wordt. Dit leidt soms tot gevoelens van onbegrip en het onvermogen om vervolgacties te overzien of te initiëren.

Basis of plus?:

- **Mate van motivatie:** Meneer is gemotiveerd om mee te werken aan de ondersteuning. Zijn kinderen zijn alles voor hem, en hij wil een goede vader voor hen zijn. Hij houdt zich aan afspraken als zijn weekplanning aan het begin van de week duidelijk is. Wanneer hij een afspraak niet nakomt, ligt dat niet aan een gebrek aan motivatie, maar aan het verlies van overzicht.

Basis of plus?:

- **Mate van inzicht:** Meneer kan goed aangeven waar hij in het dagelijks leven tegenaan loopt, maar heeft beperkt inzicht in zijn eigen (on)mogelijkheden. Hij stelt hoge eisen aan zichzelf en heeft moeite om situaties te overzien. Hij weet niet goed hoe hij dingen moet regelen of waar hij moet beginnen. Daarnaast heeft meneer beperkt inzicht in zijn financiën.

Basis of plus?:

- **Mate van gedragsproblematiek:** Er is sprake van enige gedragsproblematiek. Door verschillende problemen in zijn persoonlijke leven ervaart meneer soms moeite om op een passende manier op zijn kinderen te reageren. Hij realiseert zich dit echter snel en weet het dan goed te maken. In gesprekken met anderen kan hij boos worden als hij zich onbegrepen voelt, maar er is geen sprake van agressie.

Basis of plus?:

- **Mate van stabiliteit:** Onzekerheden rondom zijn financiële situatie, de gezondheid van zijn moeder en de zorg voor zijn kinderen zorgen voor instabiliteit in zijn leven.

Basis of plus?:

- **Mate van uitstellen ondersteuningsvraag:** Afhankelijk van het onderwerp kan meneer zijn ondersteuningsvraag uitstellen. Als het om zijn kinderen gaat, voelt hij echter de noodzaak om direct contact te zoeken.

Basis of plus? :

Conclusie? :

Casus 4 (antwoorden/uitwerking voor scholing leider)

Beoordeling

- Mate van activering: basis
- Ondersteuningsvraag duidelijk maken: plus
- Mate van motivatie: basis
- Mate van inzicht: plus
- Mate van gedragsproblematiek: basis
- Mate van stabiliteit: plus
- Mate van uitstellen ondersteuningsvraag: plus

Conclusie

Van de zeven kenmerken in deze casus zijn er vier geclassificeerd als plusbehoefte en drie als basis. De pluskenmerken overheersen, en daarom wordt gekozen voor het plusniveau.

Meneer heeft een goede motivatie om aan resultaten te werken en om mee te werken met de begeleiding. Hij hoeft hier ook enkel in gestimuleerd of aangemoedigd te worden door de begeleiding. Maar, doordat hij niet altijd begrijpt wat er gezegd wordt, gevoelens van onbegrip ervaart en niet weet hoe hij een vervolgactie moet uitzetten kan hij zich boos uiten. Hij heeft dan moeite om ook passend naar zijn kinderen te reageren. Dit komt vanuit verlies van overzicht en meneer realiseert zich dat ook. Begeleiding kan meneer hierop aansturen/attenderen waardoor escalaties nauwelijks tot niet aan de orde zullen zijn. Is dit wél het geval, en vinden er daadwerkelijk escalaties plaats thuis doordat meneer moeilijk tot niet bij te sturen is door de begeleiding? Dan valt de mate van gedragsproblematiek óók onder plus. Waarbij overigens (eveneens, en wellicht eerder al) inzet vanuit de Jeugdwet in het kader van opvoedingsondersteuning aan de orde zou moeten zijn.

Vooralsnog richt de begeleiding (plus) zich op het stabiliseren van deze huidige onstabiele situatie. Het is dan, na verloop van tijd, ook mogelijk dat de basis-kenmerken meer overheersen dan de plus-kenmerken. (Bijv. doordat de financiële situatie gestabiliseerd is, de zorg rondom moeder goed geregeld is en de zorg voor de kinderen ook goed loopt. Waardoor meneer ook goed in staat is om zijn hulpvraag uit te stellen). Mocht meneer dan nog steeds ondersteuning nodig hebben via een maatwerkvoorziening begeleiding individueel, dan kan een indicatie voor 'begeleiding individueel basis' aan de orde zijn in plaats van 'begeleiding individueel plus'.

